

La Espero

SVENSKA ESPERANTOTIDNINGEN

5 SEPTEMBRO 1978
66-A JARKOLEKTO

ISSN 0014-0694
FONDITA EN 1913

«La universala»

Man måste gå tillbaka ända till 1923 och världskongressen i Nürnberg för att hitta en esperantokongress av jämförbar storlek som den i Varna i år. Omkring 4 500 registrerade deltagare skulle det ha funnits där, men man talade ganska öppet om 5 000 närvarande esperantister — och man var benägen att tro på denna sista siffra efter samtal med olika deltagare, som ganska öppet talade om bekanta som kommit dit på vinst och förlust utan att ha anmält sig.

Även bilden från öppningsceremonierna bidrog till att göra uppgiften om 5 000 deltagare trovärdig: ett helt hav av människor i det stora Sport- och kulturpalatset, som var kongressens huvudbyggnad.

Att deltagandet från öststaterna, där esperantorörelsen är starkast, skulle vara stort, var väntat. Men att bulgarerna skulle närvara med över 1000 representanter, att polackerna skulle komma med nära 1000 också, var en del av överraskningen. Den andra delen var en delegation från Sovjetunionen, 150 man stark (när det normalt kommer en på sin höjd), en stark delegation från Rumänien, bestående till stor del av unga människor, och så förstås stora delegationer från Tjeckoslovakien, Ungern och TDR. Helt oväntad var en delegation från Kina, visserligen bara fyra man stark, men en delegation ändå, den första vad jag kan minnas.

Det var denna mångfald av representanter (och då har jag inte nämnt alla delegationer från Västeuropa, från Nord- och Sydamerika, representanter från Afrika, av vilka många var med för första gånger) som gjorde att UEAs ordförande dr Humphrey Tonkin betecknade denna kongress som «la universala». «Den internationella kongressen» skulle vi kunna säga, en kongress bland andra internationella esperantokongresser, där den annars så stora dominansen av delegater från Västeuropa var bruten, och där antalet representanter från länder utanför Europa troligen var större än någonsin (med undantag för kongresser som hållits utanför Europa).

Men denna kongress var mera «universell» även i en annan bemärkelse: åldersmässigt var den yngre än någon kongress jag kan minnas. Medan våra kongresser kännetecknas av deltagare i den övre åldersgruppen, var denna kongress i Varna inte bara yngre, åldersmässigt sett, men också mera harmonisk: det rädde, enligt min mening, en god balans mellan åldrarna och mellan könen. Esperanto är inte något bara för en viss åldersgrupp eller för ett visst kön; det är något för alla. Det gav denna kongress bevis för i större utsträckning än andra internationella esperantokongresser.

Franko Luin

La Espero

Organ för Svenska Esperantoförbundet

Adress: Fack, 122 04 Stockholm-Enskede

Ansvärlig utgivare: Bertil Åkerberg

Redaktör: Franko Luin, Myggdalsvägen 123, 135 42 Tyresö

Telefon: 08 - 712 82 91

I redaktionen: Sven Alexandersson, Åke Blomberg, Anita Lindblom, Geoffrey Sutton

Prenumeration 1978: 40 kronor per år, postgiro 20 12 - 3, Sv. Esperantoförbundet

Tidningen utkommer med 8 nummer per år: i februari, mars, april, maj, september, oktober, november och december.

Manusstopp: den 10, månaden före utgivningsmånaden

Sats: Esperantoförbundet

Tryck: Sturetryckeriet, Stockholm 1978

Esperantoförbundet

Postadress: Fack, 122 04 Stockholm-Enskede

Besöksadress: Hägerv. 31

Telefon: 08 - 48 99 76

Förbundets expedition har öppet tisdagar kl. 18 — 20.

Postgiro: 20 12 - 3

Medlemsavgift 1978: direktansluten medlem 50 kronor, ungdomsmedlem under 26 år 25 kronor, familjemedlem utan tidning 15 kronor

Prenumerationsavgift för *La Espero* och *Esperantonytt* ingår i medlemsavgiften. Medlemmar under 30 år får dessutom ungdomsförbundet SEJUs blad *kip*.

Esperantoförlaget

Postadress: Fack, 200 42 Malmö

Besöksadress: Möllvångsgatan 20 B

Öppettider: 1 sept — 15 maj: onsdagar kl. 10 — 11, torsdagar kl. 17 — 18

Skriftliga beställningar expedieras hela året, även under sommaren.

Telefon: 040 - 12 20 29

Postgiro: 578 - 5

Expedition: Anna-Greta Strönone

Medhjälpare: Wivi Nilsson
Styrelsens ordförande: Åke Blomberg

«Esperanto idag» klar för leverans

Stort affischformat (70x100), tvåfärgstryck (svart och grönt), ganska mycket text. Det gäller den nya affischutställningen («väggtidningen») från SEF.

Utställningen har fått namnet *Esperanto idag* och handlar om var esperantorörelsen befinner sig just nu. De sex affischerna behandlar var sitt tema. Här är de olika rubrikerna under vilka de presenteras sig:

«Vi vill att människor ska förstå varandra»

«Ett självklart samarbete med Unesco och FN»

«Ett stort utbud av olika arrangemang»

«Det här är en kulturell rörelse»

«Detta handlar också om esperanto idag»

«Lokalt, nationellt och internationellt»

Den sista affischen innehåller en ruta där utställaren ska skriva sin adress.

Affischserien är tryckt i silkscreen i bara 100 sats. Upplagan tar alltså snart slut, eftersom en hel del klubbar redan förhandsbeställt den. Det kan vara värt att redan nu beställa för t ex nästa höst. Så är man säker på att få en sats.

Priset för en sats affischer är 150 kronor. Affischerna skickas i pappulle.

Har din klubb redan beställt en sats? Om inte, gör det med detsamma! Detta är det enklaste sättet att anordna en utställning.

Inte för sent starta kurser

Det är nästan för sent nu att börja planera för höstens kurser. Det skulle man ha gjort redan i våras. Men helt omöjligt är det inte.

Tala med en studieorganisation, att ni tänker ha en kurs, så fort ni vet att minst fem kommer att vara med. Inklusiv kursledaren!

En sådan kurs behöver inte ha någon avgift, om man inte vill. I så fall får kursledaren mindre i arvode, men man kan få också bidrag till läroböckerna eller kurslitteratur.

När ni fått igång en kurs, tala om det för Esperantoförbundet och meddela namn och adress på kursdeltagarna (det gäller bara nybörjare!) De får utan kost-

JES & NE

nad två nummer av *La Espero* och ett kuvert med informationsmaterial. Meddela senast i oktober, så sänds materialet ut i november.

Scouthäftet kommer snart

Esperantoklubben i Västerås är ganska nöjd med genvaret på notisen i senaste *La Espero* beträffande ett häfte för scouter, *En vidare horisont*. Det häftet blir av, men man kommer att trycka en upplaga som kommer att täcka förhandsbeställningarna. Inte ett exemplar mera. Så om ni tror att ni kommer att ha med scouter att göra (ni bör ju ha med dem att göra!) beställ några exemplar till klubben. 100 exemplar kommer att kosta 150 kronor, som ni kan sälja till scouterna, om ni vill, eller gratis. Västerås Esperantoklubb har postgiro 88 43 12 - 0, ifall ni glömt det.

Kämpar med bokstaven S

Hur går det med ordboken? Den nya svenska-esperanto ordboken, som man samlat in pengar för att ge ut den?

Det går bra, säger Ebbe Vilborg. Han kämpar just nu med utskriften av bokstaven S («alla svenska lexikograferns skräck»), dvs med ord som börjar på S. Sättningen har hunnit till bokstaven L, så ännu har Ebbe lite förspång.

Arbetet fortskrider, men det hela tar betydligt längre tid än vad man optimistiskt räknat med. Men den kommer!

Så skriver en studieorganisation

Esperantoförbundet har i dagarna fått ett brev som vi gärna vill citera delar av. Brevet kom från lokalorganisationen till ett av de större studieförbunden. I det läser vi bl a:

«Marknaden för kurser i nybörjarengelska verkar vara mätad. Många är rädda för tysk och fransk grammatik. Därför är jag personligen övertygad om att esperanto är ett bra alternativ. Två är starkare än en, alltså borde det med gemensamma krafter [studieförbundet och esperantoföreningen tillsam-

mans] gå att få igång en verksamhet. Vi kan bidra med att pedagogiskt utbilda handledare, ty det är en av de mest väsentliga frågorna. Varje handledare som har haft studiecirkel i ett läsår får gratis pedagogisk utbildning.»

Vad studieorganisationen i fråga föreslår är att tillsammans med esperantoföreningen göra en annons och en affischkampanj. Det finns säkert fler studieorganisationer som resonerar på samma sätt. Tag kontakt med dem!

Tyresö har vuxit till

Posten har upptäckt att Tyresö blivit en stor ort, så nu får alla som bor i Tyresö nya postnummer. Det gäller också Ulla och Franko Luin. Om ni har anledning att skriva till någon av dem, adressera i fortsättningen breven till 135 42 Tyresö. Det är 42 i slutet som är nytt. Men det går bra att ringa också. Telefonnummer är det gamla 08 - 712 82 91.

Tre populära tiu disko

Ĉiuj iris ĉirkaŭe kun ĝi en la mano, je iu aŭ alia okazo, kelkaj kun po deko da ili. Temas pri nova disko eldonita en Bulgario kun kantoj de Veselin Damjanov. Kaj tiuj, kiuj iris ĉirkaŭe kun ĝi estis la partoprenantoj de la UK en Varno.

Malmultaj libroj estis acetebloj dum la UK (verŝajne pro devizaj malfacilaĵoj enporti librojn el la okcidento), sed la disko certe vendiĝis en miloj da ekzempleroj. Tri el ili trovis la vojon al la arkivoj de Sveda Radio. Do jen ankoraŭ unu disko, kiun vi povos deziri aŭdi je okazo. Ĝia nomo estas *Veselin Damjanov kantas en esperanto*, do vi facile povos memori ĝin. Cetero, eble vi mem ŝatus havi ekzempleron? Demandu al Eldona Societo Esperanto, ĉu ili povas havigi ĝin al vi. Tiu disko vere ne estis multekosta.

Aperis numero 0 de io, kio ĝis nun troviĝis nur en la revomondo

Ĝi eble eniros vian leterkeston ĉiun semajnon kun kvardek paĝoj da freŝaj informoj pri okazintaj internaciaj, kun legaĵoj por vi kaj viaj familianoj, kun konkursoj kaj aliaj interesaj. Kio estas tio?

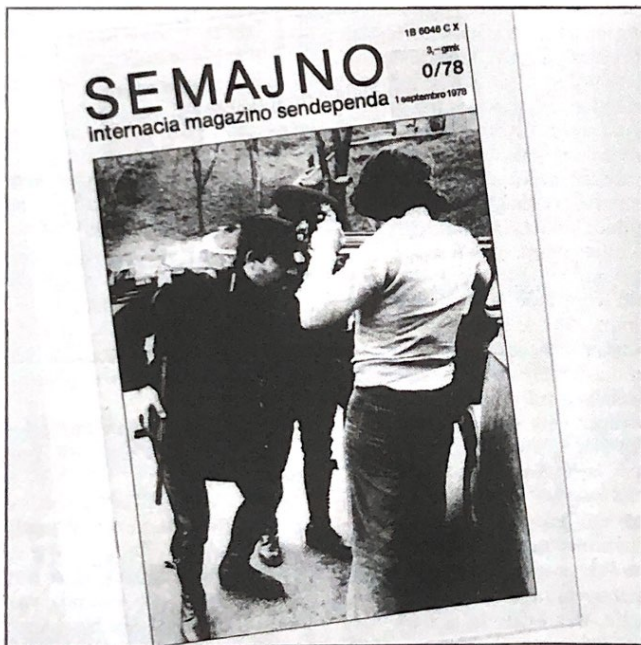
Tio estas tute nova revuo kun la nomo **SEMAJNO** (vidu anoncon sur alia paĝo de *La Espero*). Tiu «internacia magazino sendependa», kiel ĝi nomas sin, ĵus aperis per numero nul, la provnumero, kaj komencis varbi abonantojn por la venonta jaro, de kiam ĝi aperos regule, ĉiun semajnon.

Ni kune trafolumu tiun numeron nul de **SEMAJNO**. Ĝi estas 40-paĝa revuo, samformata kiel *La Espero*, sufiĉe riĉe ilustrita. La redaktoro kaj eldonanto atentigas, ke tiu ĉi numero

Azio, ekologion, televidon, aŭtomobilojn kaj komputorojn. Kiel vi vidas troviĝas sur tiuj paĝoj bunta aro da artikoloj por ĉies interesoj. Artikoloj kun simila enhavo, nur multe pli mallongaj, estas troveblaj sub la rubriko *Noticoj de l'semajno*

Deko da paĝoj estas dediĉita al pli facilaj legaĵoj. Du paĝojn okupas *Novelo de l'semajno*, kiu en la provnumero estas novelo de J H Sullivan, «La piedirantaj anĝeloj». *Hobio de l'semajno* temas pri bukedoj el nevelkemaj floroj, *Kuir-recepto de l'semajno* pri «feŝuada», kio estas brazila viandplado kun fazeoloj, *Turismo de l'semajno* temas pri la Morta Maro.

Ekzistas ankaŭ paĝo por infanoj kaj kelkaj aliaj rubrikoj. Komence de tiu ĉi artikolo mi

ne povas doni la ĝustan impreson pri aktualeco, sed ke la karakterizaj trajtoj de la semajna **SEMAJNO** jam troviĝas tie. La ĉefa artikolo temas pri mondovasta terorismo (kvin paĝoj), en kiu oni analizas la fenomenon. Aliaj artikoloj temas pri la Olimpikaj Ludoj en Moskvo, pri demokratio en Hispanio kaj pri la arto fariĝi 134jara. La aliaj artikoloj aperas sub diversaj rubrikoj. *Opinio de l'semajno* temas pri afrikaj perturboj, *Raportoj de l'semajno* sur dek unu paĝoj priskribas plej diversajn aktualaĵojn: azilproblemojn, demandon pri skota sendependiĝo, energiŝparadon, trafikon kaj sindikatojn, teknikon, kelkajn situaciojn en Afriko, Eŭropa Komunumo kaj

menciis konkursojn. Ekzistas krucvort-enigmo, portret-enigmo kaj «konkurso por grizuloj». La ĉi-lastaj estas invito al kunlaboro per memoroj.

SEMAJNO ankaŭ invitas al kunlaborado — kontraŭ honorario! — kaj donas premiojn por la enigmoj (unua premio por la portret-enigmo estas PIV).

Tiel prezentigas la provnumero de **SEMAJNO** kaj promesas reveni per 50 numeroj en 1979. Ĉu ĝi sukcesos, dependas de ni esperantistoj. Kion vi povas fari por helpi en tio? Unue vi mendu la provnumeron laŭ la anonco, poste vi abonu por la venonta jaro. Ekzistas rabato, se oni faras tion antaŭ la mezo de decembro!

HODIAŬ

Nun komenciĝas la laboro por UK Stockholm

Kaj subite nur unu Universala Kongreso restas inter nun kaj 1980, kiam la UK okazos en Stokholmo. La kvar LKK-anoj por tiu kongreso, kiuj ĉeestis en Varno (Anita kaj Roland Lindblom, Birger Viggen kaj mi) pli atente kaj pli kritike ol iam antaŭe sekvis ĉi tiun kongreson por lerni el ĝi: kion imiti, kion eviti, kion plibonigi. Aliaj lokaj cirkonstancoj kaj aliaj eblecoj nepre postulos aliajn solvojn.

La stokholma kongreso el unu vidpunkto tute malsimila al la varna: la amaseco. 1500 ĝis 1800 partoprenantoj estas la takso de la LKK, kaj por tiom da ili taŭgas la menditaj lokaloj: la koncerta domo por la inaŭguraj solenaĵoj, Folkets Hus kaj Norra Latin por la laboraj kunsidoj kaj la vesperaj programoj.

La relativa malamaseco kompreneble faciligos la laboron de la LKK. Aliflanke al ni en Svedio mankas la kontaktoj kun artistoj, kiuj ebligis neforgeseblajn vesperojn en Varno. Ofta demando post la Internacia Arta Vespere (vere, vere arta!) al ni estis: Kiel vi sukcesos aranĝi ion simile alt-nivelan en Stokholmo? La fakto estas, ke ni verŝajne malfacile povos. Sed ni klopodos!

Kiel jam pli frue staris en La Espero, la Universala Kongreso 1980 ne estas afero nur por kelkaj personoj en Stokholmo; ĝi estas afero por la tuta sveda esperantomovado. Ni malofte invitas al UK (1934, 1948, 1980), pro tio ni devas zorgi, ke ni faru ĉiujn aranĝojn bone. Ŝajnas eble strange en 1978 paroli tiom pri io, kio okazos en 1980 — sed ni jam lernis, ke la taskaro antaŭ ni estas tiom ampleksa, ke oni vere bezonas tiel longan tempon. Ankaŭ pro la fakto, ke ne temas nur pri unu Universala Kongreso, sed pri tuta aro da agadoj, kiuj kune donu fortan puŝon antaŭen al la sveda esperantomovado.

Aranĝado de la Universala Kongreso devigas nin al starigo de oficialaj kontaktoj, kion ni ĝis nun iom neglektis, al sinturno al personoj, pri kies simpatio al esperanto ni scias, sed tion ne utiligis ĝis nun, al serĉado de monrimedoj por balanci la financojn de la kongreso. Tio ĉi estas agadoj, kiuj devos daŭri ankaŭ post la UK kaj utili al la tuta sveda esperantomovado.

Franko Luin

En av de största: 4500 deltagare i Varna

Två kongressböcker, en med program, praktiska råd m m, och en med bara adresser — det var det första tecknet på att det var fråga om en lite ovanligare kongress. Programmet, i sin uppläggning, följde visserligen det vanliga mönstret med sammanträden, föredrag, utflykter, teater, musik, debatter osv, helt omöjliga att bevaka i större utsträckning (ända upp till tio samtidiga programpunkter räknade jag vid ett tillfälle). Det återstod att bara välja det allra viktigaste, bara det nödvändigaste. Sen fick man stryka i det: verkligheten tillät inte ens det: att äta tog tid, att gå mellan de olika lokalerna tog tid, att träffa bekanta också. Men så är det på alla kongresser; ur denna synpunkt kände jag igen mönstret.

Det var samma syn åt alla håll: människor och människor ända upp i taket, påfallande mycket unga människor, trots den mycket höga anmälningsavgiften.

Invigningen av kongressen var imponerande. Inte bara det faktum att vi var fler än någonsin (vilket ju bidrog till intrycket att det här var en stor och viktig organisation som hade sin kongress), utan också närvaron av officiella representanter, diplomater och gäster. Petar Tantjev, förste viceordförande i Bulgariens statsråd, hälsade kongressen och bjöd, vid ett senare tillfälle, några hundra deltagare på bankett. I sitt tal till kongressdeltagarna uppehöll han sig länge vid esperantisternas bidrag till avspänning och fred i världen.

«Det bulgariska samhället ser med stor sympati på esperantisternas ädla strävan; det ser i dem uppriktiga aktörer för mellanfolklig förståelse i världen, för fruktbarande samarbete mellan stater, oberoende av deras samhällsordning.»

I liknande ordalag hälsade kongressen Unescos generaldirektör, inte själv närvarande, som dock sänt en personlig representant dit.

«Med den mest berömvärda uthålligheten har ni blivit pionjärer för ett internationellt samarbete som öppnar nya vägar i dialogen mellan olika folk och olika kulturer.»

Öppningsceremonierna pågick faktiskt hela dagen, t o m på övertid: kvällsprogrammet blev en hel timme försenat.

Vid invigningen introducerades också det som var kongressens tema: «Internationellt språk — Internationell utbildning». Temat återkom vid flera tillfällen under veckan, dels som föredrag inom *Internacia Somera Universitato*, dels som ämne för gruppdiskussioner,

med omkring 500 deltagare.

Kvällarna bjöd på verkliga godbitar. *Bulgara vespero* blev en färgsprakande uppvisning av bulgariska danser och sånger, *Distra foiro* blev mycket riktigt en «mässa» med bidrag för varje smak: danser, sånger, akrobatik musik osv.

Internacia arta vespero blev vad namnet lovade, en verklig konstnärlig afton, med sång på esperanto, mest ur den klassiska musikrepertoaren. Veselin Damjanov, känd från flera tidigare framträdanden på esperantokongresser bidrog till denna kväll, Ljudmila Tjesjmejieva och Ljubomir Avramov sjöng bitar ur kända operetter, Amalia Marinova och Maria Angelova och andra vars namn jag glömt bidrog också med sång. Den polska skådespelerskan Jadwiga Gibczyńska bidrog med en utmärkt monolog.

Svenskar på utflykt. Vi känner igen på bilden Anita Lindblom, Birgit Lundmark, Olle Olsson, Stella Lindblom, Lena Blomberg i hatt och längst borta, i profil, Eugen Ryttenberg.

Teatern blev en besvikelse, men det kan bero bland annat på det att kongresshallen helt enkelt inte passade för teater. Besvikelsen var ännu större, om man hade den isländska pjäsen *Inuk* i tankarna, medan man tittade på *La megero*.

Allt detta tillhör det roliga på kongressen. Men det arbetades också. *Internacia Somera Universitato* höll sin sedvanliga session även i Varna, med en rad föredrag på universitetsnivå. Esperantologer samlades vid två tillfällen och diskuterade språkliga frågor. Ett stort antal organisationer passade på och anordnade diskussioner och möten under kongressen. Till ett sådant möte, som Kvinnoutskottet inom UEA hade anordnat, hittade jag. Julie Tonkin berättade under cirka en timme om kvinnor som reste «ensamma» omkring i världen under 1800-talet. Det blev en verkligen rolig timme, som visserligen inte hade mycket med esperanto att göra, men som blev en behövlig avkoppling.

Komitato hade sina sammanträden. Lång tid upptog diskussioner om förslaget till nya stadgar, som förmodligen kommer att antas nästa år i Luzern. Nåja, nya är de inte, bara förändrade på en del punkter. Det blir säkert mycket mera diskuterat kring dem i Luzern.

Fem nya landsförbund antogs som medlemmar i UEA: Peru,

Mexiko, Venezuela, Malta och Brasilien (det andra i det landet). Med detta blev UEA ännu mera internationell.

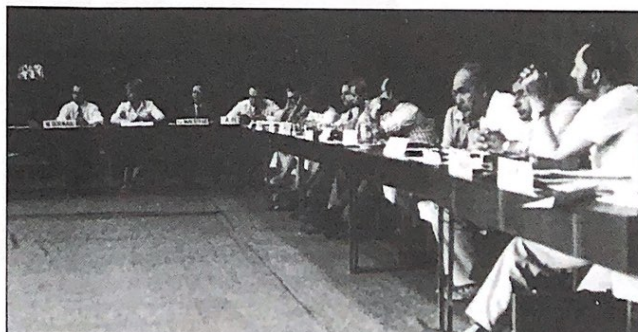
På förslag av Ulla Luin valdes redan i år valberedningen, som ska förbereda valet till styrelse i Stockholm 1980. Man vet, att Humphrey Tonkin kommer att lämna ordförandeposten och man förutsätter att det blir rätt besvärligt att hitta en bra ersättare. Under de fyra år han har lett UEA har man kunnat märka en bättre sammanhållning av organisationen, en större målmedvetenhet än tidigare och intresse för nya verksamheter.

En av dessa blir utgivandet av informationsmaterial på de största språken. Det är nämligen så, att vi i Sverige tillhör undantagen när det gäller utbud av information om esperanto. De andra länderna saknar sånt helt enkelt. Nu tänker UEA gå in direkt och göra informationsmaterial.

Till en rapport om kongressen hör också några ord om själva staden.

Jag tyckte om Varna. Det är en grön och blomsterrik stad, belägen vid en fin kust. Jag tror att de flesta delar min åsikt om den. Även omgivningarna var fina, med varierande landskap. Utflykter till Kaliakra, som jag var med på, visade en annan, ganska dramatisk del av kusten, värd ett besök.

Franko Luin

UEAs komitato sitter och sammanträder. I år har den välkomnat fem nya landsförbund som nya medlemmar i UEA, fyra i Sydamerika. Också det ett tecken på växande verksamhet.

**DU SKA
PÅ KURS I HÖST.
SAKLART!**

*Och du ska välja
en bra lärobok!
Välj bland dessa:*

Nybörjarkurs?

EK!

Boken för självstudier (av H. Behrmann), som mycket väl passar kurs-er också. Speciellt en icke driven lärare bör välja den boken. Kostar häftad 30,—

ALLAS ANDRA SPRÅK

E. Malmgren, vår bortgångne pionjär och erfarne kursledare, svarar för texten. Ställer krav på läraren. Kostar häftad 9,65

LILLA ORDBOKEN

av Ebbe Vilborg. Behändig, modern, lämplig för nybörjare. Kostar inbunden 14,50

AMUZAJ DIALOGOJ EN ESPERANTO

Dialoger i enkel stil. Lämplig för uttalsövningar. Kostar häftad 12,—

EL LA VIVO DE ZAMENHOF

G. Henriksson har skildrat Zamenhofs ungdom i enkla fraser. Kostar häftad 3,30

Fortsättningskurs?

ESPERANTOKURS

av Fritz Lindén. Kan användas för nybörjare, men vi rekommenderar den hellre för fortsättningskurser. Kostar kart. 10,85

PAŒOJ AL PLENA POSEDO

av W. Auld. Systematiskt uppbyggd enligt naturmetoden. Läse- och lärobok med språkövningar. Kostar häftad 29,—

SVENSK ESPERANTO-GRAMMATIK

av E. Carlén. Kortfattad och bra grammatik. Lämplig som uppslagsbok. Kostar inbunden 18,10

FERIO KUN LA MORTO

av K. Lindqvist. Kriminalberättelse i original på esperanto. Rolig och lättläst. Kostar häftad 11,—

ESPERANTA LEGOLIBRO

av E. Migliorini. Femte upplagan av en uppskattad textbok. Kostar häftad 19,—

Skriv till oss! Vi ger gärna råd även om andra böcker och litteratur. Vi skaffar vad du vill ha.

ESPERANTOFÖRLAGET, Fack, 200 42 Malmö, postgiro 578 - 5

Och vad tycker några svenskar?

En esperantokongress är en tilldragelse som inte kan jämföras med någon annan kongress, så långt är klart.

Hur upplever deltagarna den och vad gör de? Ganska säkert är nog: att man går på bal en kväll. En bal för esperantister är väl också något man inte jämför med vilken annan bal som helst. Dansen är något som försiggår nästan vid sidan om, för det väsentliga är ju att träffa folk. En sådan här kväll är det lättare att skaffa nya bekantskaper. Tänk nu: 4 500 feststämmande människor från världens alla hörn. Här skall vi finna några svenskar för att ställa frågor som: Vad tror du att du kommer att minnas av den här kongressen? Vad har du gjort? Vad hoppas du hinna med mer innan du far hem?

på elementa och progresiga kurso och varit på utflykt till Nesebar söderut och till badorterna här norr om Varna. Jag har tänkt att höra TEJO presentera sig och så vill jag se Pola teatro. Kvizo tänker jag gå på också, det är kul och så kan man lära sig något. Sen är det ju dags för avslutningen».

Arne E Anderson från Alingsås är också här, det är långt ifrån hans första kongress.

«Det mest intressanta jag varit med om hittills är faktiskt ett årsmöte. Aütomobilista klubo hade en lång debatt häromdagen innan man till slut valde en ny ordförande. Komitato's möten tycker jag annars är det intressantaste, men av flera skäl har jag inte lyckats komma iväg till något sådant ännu. Men det skall bli. De mötena och rap-

Alice Kruse, Gurli Nylin och Barbro Karlsson vilar sig en stund i drottning Marias lummiga trädgård i Baltjick. Den f.d. rumänska drottningen lät bygga en villa i denna vilda trakt.

Vi träffar Gurli Nylin från Vigeby nära Uppsala:

«Interkona vespero var faktiskt trevlig, jag träffade så många bekanta. Invigningen är något att minnas; den ståtliga invigningen. Jag har varit ute på stan en del själv och blivit tillfrågad på engelska om esperanto, så många ungdomar verkar vara intresserade. Som nybliven pensionär är jag glad att se att så många ungdomar från världens alla hörn har kommit hit till kongressen».

Erik Bjurström är stockholmare och han berättar så här:

«Jag trivs bra på den här kongressen, bor alldeles i närheten av kongresejo i ett privatrum. Hushållar för mig själv mest, går ut och handlar och lever på grönsaker och frukt. Har träffat gamla bekanta och haft väldigt trevligt om kvällarna. Om dagarna har jag varit med

porter av olika slag är ju sånt som ger en bild av vad som händer i esperantovärlden. Vad LKK-Stockholm har att säga, är jag också nyfiken på. I morgon, utflyktsdagen, ska jag passa på att vila mig. Här är ju så mycket människor överallt».

Ännu någon hittar vi i vimlet. Det är Alice Kruse från Örebro.

«Jag har riktigt trevligt, har inte talat esperanto särskilt mycket förut, men i kväll har det lossnat. Jag har varit med i konversationskursen och det var mer intressant än jag väntat mig. Främst genom att jag fått kontakt med så många nya människor. Jag kommer nog att brevväxla med 3 - 4 av mina nya vänner. Jag är nybörjare och tar det här mest som en rekreatationsresa, men kursen ska jag fortsätta med och så vill jag gå på teater också».

Anita Lindblom

Tria leciono: Ni nun konatiĝas kun fruktoj

Kio pli taŭgas kiel temo por nia leciono nun, komence de la aŭtuno, meze en la rikoltotempo, ol paroli pri fruktoj. Kaj kiam ni jam parolas pri fruktoj, kial ni limigu nin nur al tiuj, kiuj maturiĝas aŭtune, aŭ kiuj kreskas nur ĉe ni?

Ni komencu per unu el la plej kutimaj fruktoj, la **pomo**. Ĝi (*malus domestica*; *apple*) ekzistas en tuta areo da variaĵoj, diversaj laŭ grandeco, koloro kaj gusto. Kelkaj specoj plej bone taŭgas por rekta manĝado, aliaj por konfitado. El la pluraj miloj da diversaj specoj kvardeko aŭ kvindeko estas kulturebla ankaŭ en Svedio, kie ĝi estas ofta en ĝardenoj.

Tre simila al pomo estas **piro** (*pyrus communis*; *päron*), biologie vidite. Ĝi apartenas al la sama familio (rozacoj), sed malsimilas laŭ gusto kaj formo. Kion diri pri la formo? Ke ĝi estas 'piroforma'? Sed tio ne validas por ĉiuj specoj de piroj. Vi povas ankaŭ trovi tute rondajn specojn.

Pruno (*prunus domestica*; *plommon*) ankaŭ apartenas al la familio de la rozacoj kaj ekzistas en granda nombro da variaĵoj. Simile kiel la pomoj kaj piroj la prunoj estis kulturataj jam en la historia pratempo. Turkio, Jugoslavio kaj Hungario havas grandan kulturadon de prunoj, kiuj estas uzataj jen por sekigo, jen por brandofarado. Kompreneble oni ankaŭ manĝas ilin freŝaj.

Alia parenco estas **ĉerizo** (*prunus avium*, *prunus cerasus*; *körsbär*), kulturata ankaŭ en Svedio. Flava ĝis malhelruĝa laŭ koloro, ĉerizo estas plej ŝatata kiel freŝa frukto, sed tre ofte oni renkontas ĝin ankaŭ kiel konfitaĵo aŭ, kompreneble, likvoro.

Abrikoto (*prunus armeniaca*; *aprikos*) devenas el Turkeŝtano, sed atingis Eŭropon tra Armenio, pro tio la latina nomo *armeniaca*. Tre frue ĝi estis kulturata en Ĉinio, jam antaŭ 4000 jaroj. La arbo estas iom malalta kun rozkoloraj aŭ blankaj floroj printempe. Eblas havi ĝin en suda Svedio, sed ĝi ne toleras malvarmajn vintrojn. La fruktoj estas manĝeblaj freŝaj kaj sekigitaj.

Tre proksima parenco estas **persiko** (*prunus persica*; *persikka*), kiu devenas el Ĉinio kaj ne

Persio. Ankaŭ ĝia arbo estas malalta, la folioj lancformaj kaj la floroj rozkoloraj. La frukto estas flava ĝis ruĝa laŭ koloro kaj vila je la tuŝo. Oni ofte kulturas ĝin ĉirkaŭ la Mediteraneo kaj ĝi devus esti kulturebla eĉ en suda Svedio. En mia ĝardeno ĉiuj plantetoj, kiuj elkreskis el jetitaj kernoj, post du vintroj forfrostis.

Figo (*figus carica*; *fikon*) estas frukto trovebla nur en pli varmaj klimatoj. Ni konas la frukton ĉefe en la seka formo, havebla antaŭ kaj dum kristnasko sur ĉiuj tabloj, apud la diversaj nuksoj. La frukto estas bona ankaŭ freŝa, sed ĝi verŝajne ne toleras esti transportata longajn distancojn.

Oranĝo (*citrus sinensis*; *apelsin*) devenas verŝajne el Ĉinio

La malsimilaj nomoj pli signifas diversan devenon ol veran malsimilecon en la fruktoj.

Ĉar mi jam menciis kelkajn 'sudajn' fruktojn, mi daŭrigu per kelkaj pliaj. Al la pli popularaj apartenas **banano** (*musa paradisiaca*; *banan*). Al Svedio ĝi venas ĉefe el meza Ameriko, kie ĝi estas plej abunde kulturata, sed oni trovas ĝin en ĉiuj tropikaj landoj. La arbo estas plujara herbego. Ĝi originas verŝajne el Hindio; en Ameriko ĝi estis tute nekonata ĝis kiam hispanaj misiistoj enkondukis ĝin el la Kanariaj insuloj.

Ananaso (*ananas comosus*; *ananas*), kontraŭe, estas amerika planto, origine eble el Brazilo, de kie ĝi disvastiĝis al la aliaj tropikaj landoj. La Havaja insularo estas la ĉefa produktanto de ananasoj, sed al ni ili venas ankaŭ el Kalifornio kaj Afriko. La planto estas agavosimila herbo, el kiu elkreskas mallonga spiko. La frukto estas nur ŝajnfrukto. Ananaso estas la frukto, kiu plej ofte estas trovata en skatoloj, el ĉiuj tropikaj fruktoj.

(tion indikas la sveda nomo) aŭ el Vietnamio, kie oni kulturis ĝin dum jarmiloj. La frukto estas unu el la ĉefaj fontoj de natura C-vitaminsubstanco dum la vintro, pro tio (kaj pro la bona gusto) oni uzas ĝin tre ofte en Svedio. Al Svedio la oranĝoj venas el Hispanio, Italio, Israelo, sed ankaŭ Kalifornio. La arbo estas ĉiamverda, la folioj relative dikaj kaj brilaj. La frukto estas runda 'oranĝkolora.

Mandarin (*citrus reticulata*; *mandarin*, *klementin* *m fl namn*) estas iaspeca oranĝo, ofte iom pli plata kaj pli malgranda ol oranĝo. Ĝi devenas eble de la Filipinoj, sed venas al ni ĉefe el suda Eŭropo kaj norda Afriko.

Malpli konata, sed grava en la tropikoj, estas **mango** (*mangifera indica*; *mango*), kiu estas flavkolora, de la formo kaj grandeco de granda ovo. La gusto estas iom acideta kaj aroma. Mangon oni povas trovi kelkfoje en fruktobutikoj.

Papajo (*carica papaya*; *papaja*) ankaŭ troviĝas en plejparto de la tropikaj landoj, sed devenas el meza Ameriko. Ĝi kreskas sur granda palmsimila herbo, ĝis 10 m alta, kaj la fruktoj iom similas al melonoj. Pro tio oni kelkfoje ankaŭ nomas la planton melonarbo.

Melono (*cucumis melo*; *melon*) estas tre proksima parenco de kukumo kaj devenas el Hin-

dio aŭ Afriko. Jam la praegiptoj kulturis ĝin. Ĝi postulas multe da varmo por kreski, tial oni metas la plantojn sub vitron en Svedio. La planto rampas sur la tero, kie ankaŭ la frukto kuŝas. La frukto estas runda kaj la karno flaveca, tre akvoriĉa.

Akvomelono (*citrullus vulgaris*; *vattenmelon*) devenas el suda Afriko, kie ĝi ankoraŭ kreskas sovaĝe, sed estas nun kulturata en ĉiuj varmaj landoj. La ŝelo estas verda, la karno plej ofte ruĝa, sed ankaŭ flava aŭ blanka. La kapogranda frukto enhavas preskaŭ nur akvon.

Sed ni forlasu tiujn varmon bezonantajn plantojn kaj jetu rigardon al fruktoj troveblaj en niaj hejmmregionoj.

En la ĝardenoj kreskas ofte **riboj** (*ribes rubrum*; *röda vinbär*; *ribes nigrum*; *svarta vinbär*). Riboj kreskas sur malaltaj arbustoj, kun tre sensignifaj floroj. La fruktoj pendas plej ofte en grapoloj. La nigraj riboj havas karakterizan odoron, dum la ruĝaj ne. Ambaŭ estas riĉaj je vitaminoj A kaj C. Oni plej ofte uzas ilin por ĵeleo aŭ trinksuko.

Groso (*ribes uva-crispa*; *krusbär*) estas ankaŭ ribo, sed la arbusto estas dornoriĉa kaj la fruktoj, iom pli grandaj, ne pendas en grapoloj. Grosos oni multe uzas por fruktokaĉo kaj konfitaĵoj.

Frago havas du tute malsimilajn nomojn en la sveda: la sovaĝa (*fragaria vesca*; *smultron*) estas pli malgranda, laŭ multaj pli bongusta frukteto, plej bona freŝa; ĉe konservado la gusto, kiu estas tiel tipa por ĝi, perdiĝas. Frago estas eble la frukto, kiu estas plej tipe somera. La kulturata varianto (*fragaria ananassa*; *jordgubbe*) estas simila, sed pli granda ŝajnfrukto, kiu per kruciĝoj estas trovebla en multaj variaĵoj.

Tre simila laŭ aspekto (ankaŭ ŝajnfrukto), sed ne laŭ gusto, estas **frambo** (*rubus idaeus*; *hallon*). Ĝi kreskas sur arbusteto, kaj ne sur herbo kiel frago. Oni tre multe uzas ĝin por konfitaĵoj kaj fruktosukoj.

Aliaj **rubusoj** (frambo estas rubuso) estas ankaŭ konataj, ekzemple **nigra rubuso** (*rubus plicatus*; *björnbär*) trovebla sur dornoplenaj arbustoj laŭlonge de vojoj; kaj **marĉa rubuso** (*rubus chamaemorus*; *hjordtrön*) konata pro sia aromo kaj la kreskloko, ĉefe en norda Svedio.

Kaj por fini ankoraŭ du fruktoj, kiujn ni ne bezonas kulturi, ĉar ili abundas en la arbaroj: **mirtelo** (*vaccinium myrtillus*; *blåbär*) kaj **vakinio** (*vaccinium vitis-idaea*; *lingon*). Sed pri ili vi ja scias pli multe ol mi mem.

Franko Luin

Även 1913 åkte man på en världskongress

Vad gjorde farmor och farfar 1913 på sommaren? De åkte till världskongressen — om de var esperantister förstås. Det året ägde kongressen rum i Bern, Schweiz, och den som bevistade kongressen för *La Esperos* räkning hette Teodor Rosengren. Hans rapport är skriven på esperanto, så vi får väl citera honom på esperanto.

Efter en lång redogörelse om resan till Bern kommer han äntligen dit och bevistar kongressens öppnande.

«Posttagmeze dimanĉe je la 3-a horo okazis la *festa malferma kunsido* en la bela salonego de la Kazino. Imponanta, brila esperantista solenfesto. Post kantado de la himno, «La Espero», hore kantata de la kongresanaro kaj majstre akompanata de s-ro orgeninspektoro *Locher*, la kunsido estis malfermata de generalo Sébert de Parizo. Sekvis la elekto de estraro, legado de telegramoj k.t.p. Multe da regnoj, publikaj administracioj kaj internaciaj asocioj estis sendintaj *oficialajn* reprezentantojn, kiuj simpatie salutis la kongreson. La honora prezidanto de la kongreso, kolonelo *E. Frey*, bonvenigis la kongresanojn per bela parolado, dezirante al la kongreso plenan sukceson. S-ro Kritler, reprezentanto de la *registro* de la kanton, deziris bonvenon al la esperantistoj en la landon de la libereco. S-ro *Rollier* salutis la

kongreson en la nomo de la oficejo por alpreno de lingvo internacia kaj akcentis la *gravecon de Esperanto*. Gratulinda konfeso! S-ro rektoro *Boirac* plenumis la sanktan, malĝojigan devon elvoki la memoron de la mortintaj kunbatalantoj, kaj por honori la memoron la ĉeestantaro leviĝis. Poste prof. *R. de Saussure* faris sian solenan paroladon, ofte aplaudatan.

de la Katedralo. Belega aspekto! —»

Teodor lämnar ingen beskrivning över det utförda arbetet på kongressen, utan hänvisar till andra tidningar. Däremot beskriver han ganska utförligt de olika utflykterna han varit med om. Så nu vet vi vad han gjorde på den kongressen!

Men han redovisar sina personliga slutsatser från denna kongress:

«La 9-a Kongreso de Esperanto en Bern 1913 faris efektive grandan propagandon. Ĝi montris denove al la mondo, ke Esperanto vivas, floras kaj progresas en ĉiuj partoj de la terглоbo. La unuan fojon en kongreso Esperanta mi nun ankaŭ havis la

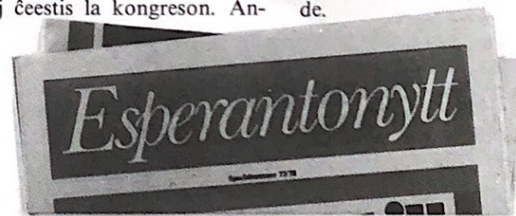
kaŭ malajo kaj multaj diversgentaj homoj ĉeestis. Tio estis nova pruvo pri la disvastiĝo de nia lingvo kaj montras tute klare, ke Esperanto enpenetras ĉien. Ĉie *Esperanto* trovas la vojon, kaj per sia verda brilanta stelo ĝi altiras al si pli kaj pli grandajn homamasojn, kiuj trovas en Esperanto netakseblan helpo por ĉiuj celoj. En la kongresurbo mem, Bern, ni havis okazon vidi kian grandegan progreson ni jam faris kaj konstati la ĝojigajn signojn de la *fina venko*. Nia venonta X Universala Kongreso de Esperanto okazos la venontan jaron en Parizo. Ni iru al Parizo, la ĉefurbo de la mondo, en grandaj, grandaj amasoj, por tie doni la *lastan* frapon kaj glore konstati la definitivan venkon de Esperanto en la tuta mondo!»

Teodor hade kanske fog för sin entusiasm. 1200 hade varit med på kongressen i Bern, och det verkar att hans uppmaning delades av andra: 3739 hade anmält sig till kongressen i Paris, en oerhörd siffra på den tiden. Men den tionde kongressen ägde aldrig rum. Första världskriget kom emellan och stoppade utvecklingen för ett helt årtionde.

[...] Post la kunveno ĉiuj kongresanoj, pluraj nacie vestitaj, kolektiĝis sub siaj respektivaj naciaj flagoj, kaj sekvante la urbmuzikistaron faris imponantan marŝadon tra la urbo. Multege da popolo ĉie, kie la esperantistoj trapasis. Reveninte al la Kazino, sur kies balkono D:ro Zamenhof sidis, ĉirkaŭataj de la estradaj eminentuloj k.a., la urba muzikistaro solene ludis la svisan nacian himnon. Fine la kongresanoj flame kaj entuziasme kantis «La Espero'n», kiun la urbmuzikistaro talente akompanis. La oficiala parto de la unua kongresa tago estis finita per bela elektra lumigado

ĝojon paroli kun *negroj* en Esperanto. Estis tri negroj kaj unu negrino (tre ĉarma fraŭlino!), kiuj ĉeestis la kongreson. An-

Man mår bara bra av för mycket information om esperanto. Dela ut så många *Esperantonytt* (specialnummer) som möjligt! 150 kr för 500 tidningar. Beställ idag från Esperantoförbundet.

Konstrui per

YTONG®

estas konstrui

ekonomie

brulsekure

YTONG AB

YXHULT GRUPPEN

Viktigt! Kom till Jönköping i november!

I november kommer en vecko-slutskurs att äga rum i Jönköping. Den riktar sig till alla som har med kurser att göra, eller kommer att ha det.

Kursens innehåll

Hur undervisar man i esperanto för nybörjare, främst med tanke på små studiegrupper för vuxna och ungdomar?

Hur förbereder man en lektion? Hur förklarar man några av de vanligaste grammatiska problemen?

Hur arbetar man i en studie-cirkel för vuxna? Vad ska kursledaren tänka på, för att deltagarna ska känna sig hemma i gruppen?

Förkunskaper

Grundkunskaper i esperanto, motsvarande att ha läst en nybörjarbok.

Kostar

Kurskostnaden är 200,— i delat rum eller 240,— i enkelrum. Det inkluderar logi, mat och kursavgift. För sänglinne till-

kommer 10,—. De som bor i Jönköping betalar 110,—.

Plats

Södra Vätterbygdens folkhögskola, Jönköping.

Tid

Fredagen den 17 november — söndagen den 19 november 1978.

Frågor

Kontakta Jack Snarberg, tel. 036-11 37 99, eller Karl Buremo, tel. 036-17 44 66. Båda i Jönköpings Esperantoklubb.

Anmälan

Ring eller skriv till Karl Buremo, Vallmostigen 29, 552 46 Jönköping. Tala om:

Namn, adress, postnummer och ort.

Telefonnummer

Kommer du i egen bil, eller vill du bli hämtad vid järnvägsstationen?

Kommer du på fredagen eller först på lördagen?

Anmäl dig före 31 oktober!

Diskussioner om framtida verksamhet

Vid årsmötet för SEFs Södra distrikt diskuterades en del frågor som har med Distriktets framtida verksamhet att göra. Hela diskussionen bandades och styrelsen har diskuterat de olika förslagen. Eftersom det mesta är frågor av intresse även för klubbar utanför Södra distriktets verksamhetsområde, redovisar *La Espero* här styrelsens sammanställning av diskussionerna och förslag till åtgärder.

SKA MAN ORDNA KURSER?

Förslag framkomna under diskussionen:

Undersöka om Hermods korrespondenskurs i esperanto kan revideras och nytryckas av utgivaren, eller om vi själva kan stå för detta arbete och för framtida marknadsföring och distribution av den.

Veckoslutskurs i stil med de som ägt rum i Lund och Malmö tror man på och gärna med expertmedverkan.

Intensivkurser skulle kunna ordnas strax före världskongresser.

Styrelsens synpunkter och åtgärder:

Vi har redan tagit kontakt med Liber (det företag som övertagit Hermods) och undersöker möjligheter att omarbete korrespondenskursen.

Beträffande kurser planerar vi att i samband med distrikts-årsmötet mars 1979 anordna en kurs, vars utformning vi inte är klara med.

HUR SKA VI HJÄLPA VISSA KLUBBAR ATT AKTIVERA SIG?

Förslag framkomna under diskussionen:

Ordna trevliga arrangemang och tala om detta på olika sätt.

Inbuda andra närliggande organisationer och tolka eventuella föredrag.

Kontakta elever och stimulera dem att lära esperanto.

Göra en lista över föredragshållare; det skulle underlätta för klubbarna att genomföra dessa arrangemang.

Styrelsens synpunkter och åtgärder:

Det finns en lista över föredragshållare i Distriktet, men eftersom den börjar bli inaktu-

ell ska vi förnya den.

Det behöver visst inte bara vara reseskildringar — lika intressanta är ämnen som handlar om ditt yrke eller hobbies eller något populärvetenskapligt ämne.

HUR SKA VI FÅ FLER ELEVER TILL NYBÖRJARKURSERNA?

Förslag framkomna under diskussionen:

Ta kontakt med elever på högskolan och genom fritt valt arbete försöka få in esperanto i skolorna.

Utbilda informatörer för att t ex bearbeta lärare.

Utbilda esperantolärare.

Det är viktigt att ha bra läroböcker.

A och O är att vi positivt ser på vårt arbete för esperanto — och att vi positivt men realistiskt informerar om esperanto.

Styrelsens synpunkter och åtgärder:

Vi kommer i synnerhet att ta fasta på förslaget att utbilda informatörer och ska vid vår kursuppläggning ta hänsyn till detta.

HUR SKA VI MARKNADSFÖRA OSS?

Förslag framkomna under diskussionen:

När man går ut med information om esperanto ska man vara realistisk och komma med fakta — ej vara för idealistisk. Tala om hur esperanto fungerar praktiskt idag. Läs *Esperantonyni*, den är bra.

Skriv artiklar och skriv om nyheter till tidningarna, och försök få bra kontakt med redaktionerna. Se gärna till att någon i klubben håller denna kontakt.

Ta kontakt med bokförsäljare och bibliotek och förmå dem att köpa in esperantoböcker för försäljning resp. utlåning.

Styrelsens synpunkter och åtgärder:

Instämmer till alla delar i ovanstående och uppmanar alla — klubbar och enskilda esperantister — att göra sitt bästa för esperanto.

Anmärkning: «vi» och «styrelse» i stycket ovan (som fö är starkt förkortat) betyder styrelsen för Södra distriktet av SEF.

Tuj aĉetu numeron nul de

SEMAJNO

internacia magazino sendependa

unikaj aktuala semajna revuo en la internacia lingvo, kun multaj interesaj artikoloj sur 40 paĝoj. Leginda por esperantisto de ĉiu lando, ĉiu aĝo, ĉiu medio.

Konvinkigu mem!

Vi ricevas numeron nul (provnumeron) de SEMAJNO kontraŭ pago de 3,— gmk al poŝtkonto Nbg 65092-858 (S. Maul, Semajno, Augsburg) aŭ sendo de 4 internaciaj respondkuponoj (nur el nepagipovaj landoj) al

S. Maul, SEMAJNO, Singerstraße 1/III, D-8900 Augsburg, FR Germanio.

Grupoj ĝuas rabaton de 10 %

ĉe mendo de pli ol 5 ekzempleroj. Subskripcia kampanjo nur ĝis meze de decembro 1978!

Klare skribu vian adreson!